

- یک‌شنبه ۲۱ بهمن ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۶۲**

ارائه مجوز دست‌فروشی مدت‌دار، راهکار جلوگیری از گسترش این پدیده در شهر

سپهرغرب، گروه شهر – طاهره ترابی مهوش؛ یک شهرساز همدانی گفت: در راستای گسترش نیافتن دست‌فروشی، علاوه بر شناسایی، نیازمند یک سیستم مدیریتی و پایش دقیق هستیم که لازمه آن تعیین مهلت است؛ یعنی فرد باید بداند مجوز او تنها برای چند سال اعتبار دارد و پس از طی شدن این مهلت دیگر اجازه دست‌فروشی در سطح شهر را نخواهد داشت.

در بسیاری از کشورها دست‌فروشی پدیده‌ای فراگیر بوده و رویکرد متفاوتی در مواجهه با این امر از سوی سیاستگذاران اتخاذ شده، در اصطلاح به کسی دست‌فروش گفته می‌شود که بدون آنکه در فروشگاه یا مکان ثابتی حاضر شود در غرفه ثابت یا قابل حمل خود، به‌صورت موقتی به عرضه کالاها و خدمات می‌پردازد، این افراد غالباً فضاهایی را در پیاده‌روها یا سایر اماکن عمومی یا خصوصی اشغال یا محصولات خود را بر روی سبد، گاری یا موتور از جایی به جای دیگر منتقل می‌کنند. در این بین در حالی‌که برخی از مسئولان و کارشناسان اجتماعی دست‌فروشی را معضل جوامع شهری عنوان می‌کنند اما این روزها در شهر همدان رونق بالایی یافته، به طوری‌که شهر همدان که دارای جمعیتی حدود ۵۷۰ هزار نفر است، از گذشته با مشکل اشتغال مواجه بوده و دست‌فروشی در این شهر به علت صنعتی نبودن و بالا بودن نرخ‌های اشتغال‌نشینی یکی از شغل‌های پررونق به‌شمار می‌رود.

در سال‌های اخیر تعداد دست‌فروشان بیش از پیش به چشم می‌آید به طوری‌که اگر در سال‌های گذشته فقط در خیابان بوعلی بساط‌گستری می‌کردند، امروز در اطراف پیاده‌راه امام خمینی (ره)، خیابان‌های شریعتی، شهدا و باباطاهر این شهر نیز بساط کسب‌وکار خود را پهن می‌کنند. جالب‌تر اینکه طی سال‌های گذشته مدیریت شهری همدان سعی بر ساماندهی آنان و جلوگیری از فعالیت آن‌ها در پیاده‌راه بوعلی داشت که این اقدامات با واکنش‌های شدیدی از سوی این صنف روبه‌رو شد، البته با پیروزی مدیریت شهری، شاهد فعالیت دست‌فروشان در

ساعات تعیین‌شده در پیاده‌راه بوعلی هستیم اما سایر خیابان‌های همدان در طول روز ملو از دست‌فروشان و بساط‌گستران هستند. حال دست‌فروشی در شب یا همان شب‌بازارها محبوبیت بالایی در بین مردم همدان دارد که با احداث پیاده‌راه بوعلی این محبوبیت بیش از پیش شده و پویایی خاصی به شب‌های این پیاده‌راه داده است، به‌طوری‌که می‌بینیم شب‌های پیاده‌راه تا پاسی از شب همانند روز زنده و پویاست. در خیابان اکباتان نیز که با آغاز پروژه پیاده‌راه‌سازی موجی از انتقاده‌ها و مخالفت‌های کسبه و دست‌فروشان را در پی داشت، دیده می‌شود که دست‌فروشی رونق دوچندانی پیدا کرده و امان‌ها و سکوهای احداث‌شده برای پیاده‌راه باعث زیبایی بساط (اغلب کهنه‌فروشی) آن‌ها شده است.

البته ناگفته نماند شهرداری همدان در راستای ساماندهی اقدام به ایجاد بازارچه‌هایی با غرفه‌های هم‌شکل در بخش‌هایی از مرکز شهر کرد که این طرح با شکست مواجه شد. اما این پرسش مطرح می‌شود که واقعاً مقصود از ساماندهی چیست؟ آیا اینکه تعدادی از دست‌فروشان را شناسایی کرده و به ازای دادن دومتر جا از آن‌ها هزینه دریافت شود را می‌توان ساماندهی نامید؟

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدم به تار خصوص آخرین وضعیت ساماندهی دست‌فروشان همدان و رویکرد ساماندهی واقعی آن‌ها با علی‌اکبر نظری، رئیس کمیسیون خدمات شهری شورای اسلامی شهر همدان و نیز محمد خلیل البرزینیا؛ شهرساز همدانی گفت‌وگویی ترتیب دهم که در ادامه می‌خوانید:

شهرساز همدانی با اشاره به اینکه طی سال‌های اخیر شاهد گسترش دست‌فروشی بنا به دلایل مختلف در شهر همدان هستیم گفت:

در چرایی این امر ابتدا لازم است به اقتصاد شهر

نگاهی بیندازیم.

محمدخلیل البرزینیا با بیان اینکه امروز در شهر

همدان شاهد وضعیت اسفبار اشتغال و بیکاری،

بالا بودن مهاجرت از سایر شهرها به همدان و در پی آن گسترش حاشیه‌نشینی هستیم، گفت: وقتی این مباحث را مورد رصد قرار می‌دهیم، مشخص می‌شود که در شهر همدان، تقریباً یک‌سوم جمعیت شهری یعنی حدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار نفر در نقاط حاشیه شهر زندگی می‌کنند. وی، ادامه داد: بر این اساس طبیعتاً، تا زمانی‌که ما نتوانیم اشتغال رسمی برای ساکنان شهر ایجاد کنیم، ورود و گسترش دست‌فروشی به شهرها امری طبیعی است؛ چراکه عدم توانایی دولت در ایجاد اشتغال دائمی، این پدیده را تقویت می‌کند. وی با تأکید بر اینکه برای مقابله با این موضوع، نمی‌توانیم فقط به‌صورت قهری این فعالیت‌ها را حذف کنیم یا با این برخورد سختی داشته باشیم تشریح کرد: باید به نوعی این فعالیت‌ها را به رسمیت بشناسیم.

این شهرساز ادامه داد: البته در راستای رسمی‌سازی این فعالیت‌ها، با چالش‌هایی روبه‌رو هستیم؛ مثلاً برخی افراد از دست‌فروشی به‌عنوان یک روش کسب درآمد استفاده می‌کنند، به طوری که بسیاری از دست‌فروشان حاضر در سطح شهر همدان از سایر استان‌ها به این شهر آمده و به این کار مشغول هستند و یا اینکه برخی مغازه‌داران نیز افرادی را استخدام می‌کنند و محصولات خود را از طریق دست‌فروشی به فروش می‌رسانند.

البرزینیا با ابراز اینکه وقتی مدیریت شهری تصمیم به رسمیت‌دادن به این نوع فعالیت‌ها می‌گیرد، افراد باید شناسایی و نامشان ثبت شود تشریح کرد: این کار می‌تواند مشکلاتی که از غیررسمی بودن این فعالیت‌ها ناشی می‌شود را حل کند. وی با بیان اینکه افرادی‌که به‌دلیل نداشتن شغل به دست‌فروشی روی آورده‌اند، باید با برنامه‌ریزی مدیریت شهری، به نحوی که اقتصادی‌تر و مدیریت‌شده‌تر باشد، تحت‌پوشش قرار گیرند اذعان کرد: متأسفانه، در حال حاضر مدیریت شهری تنها به شناسایی دست‌فروشان و اجاره‌دادن محل‌ها می‌پردازد، این رویکرد ناقص است و باید مسائل بهداشتی، حقوقی و اجتماعی این فعالیت‌ها نیز مورد توجه قرار گیرد؛ برای نمونه به لحاظ بهداشت

اتصال شهری؛ محور اصلی توسعه شهرهای هوشمند

سیاست‌های داده باز مانند آنچه در بارسلونا اتخاذ شده، امکان دسترسی توسعه‌دهندگان به این اطلاعات را فراهم می‌آورد تا برنامه‌هایی را ارائه دهند که خدمات شهری را بهبود می‌بخشد. به‌عنوان مثال، برنامه‌ریزان می‌توانند از داده‌های حمل‌ونقل عمومی برای ایجاد نرم‌افزارهایی استفاده کنند که مسیرهای سفر را بهینه‌سازی می‌کند، تجربه رفت‌وآمد مسافران را بهبود و ازدحام ترافیکی را کاهش می‌دهد.

چنین سیاست‌هایی باید تعادل بین باز بودن داده‌ها با ملاحظات امنیتی و حریم خصوصی را حفظ کنند؛ به‌ویژه در مناطقی که تحت مقررات سختگیرانه‌ای مانند مقررات عمومی حفاظت از داده‌های اتحادیه اروپا اداره می‌شوند. شهرها می‌توانند برای تشویق مشارکت بخش خصوصی، چهارچوب‌های نظارتی آماده مشخص کنند که منابع نوآوری را کاهش دهد. برای مثال، فرایندهای تأیید شده‌شده برای نصب زیرساخت مخابراتی مانند آنتن‌های کوچک اینترنت نسل پنجم و شبکه‌های فیبر نوری می‌تواند روند راه‌اندازی شبکه‌ها را تسریع کند، در حالی که مقررات مبهم یا محدودکننده ممکن است سرمایه‌گذاری را کاهش دهد و پذیرش فناوری‌های پیشرفته اتصال را کند نماید.

پیشران‌های نو ظهور محرک نوآوری

زیرساخت مخابراتی به‌عنوان سکوی پرتاب برای فناوری‌های نوظهوری عمل می‌کند که ظرفیت تغییر محیط شهری را دارند. یکی از این فناوری‌ها، محاسبات لبه‌ای است به‌صورتی که پردازش داده‌ها نزدیک‌تر به منبع آن انجام می‌شود تا وابستگی به مراکز داده مرکزی کاهش پیدا کند. این رویکرد تأخیر زمانی را به میزان قابل‌توجهی کاهش می‌دهد و برای کاربردهایی

زیرساخت مخابراتی به‌عنوان سکوی پرتاب

برای فناوری‌های نوظهوری عمل می‌کند که ظرفیت تغییر محیط شهری را دارند. یکی از این فناوری‌ها، محاسبات لبه‌ای است به‌صورتی که پردازش داده‌ها نزدیک‌تر به منبع آن انجام می‌شود تا وابستگی به مراکز داده مرکزی کاهش پیدا کند. این رویکرد تأخیر زمانی را به میزان قابل‌توجهی کاهش می‌دهد و برای کاربردهایی

رویای آمریکایی مهاجران در برزخ سیاست شهرهای پناهگاهی

سیاست‌های یادشده در دهه ۱۹۸۰ آغاز شد که کلیسایها به پناهندگان آمریکای مرکزی که از جنگ فرار می‌کردند، بدون توجه به وضعیت حقوقی این کشور پناه می‌دادند. قانون فدرال، مقامات محلی و ایالتی را از مقاومت، مانع‌تراشی و اعلام ناتوانی در اجرای دستورات یا درخواست‌های قانونی مرتبط با مهاجرت منع می‌کند.

ترامپ در نخستین روزهای آغاز دومین دوره ریاست‌جمهوری خود در آمریکا برای سرکوب مهاجرت مجموعه‌ای از دستورات اجرایی ازجمله اعلام وضعیت اضطراری ملی در مرز جنوبی و بازگرداندن سیاست «در مکزیک بماند» را با هدف تشدید کنترل مهاجرت آغاز کرده که طبق آن پناهجویان باید در مکزیک بمانند تا پرونده‌های آن‌ها در آمریکا بررسی شود. برای تأثیر بر شهرهای پناهگاهی، سیاست‌های محدودکننده، عملیات اداره مهاجرت و گمرک ایالات متحده، آمریکا را در مکان‌های حساس همچون مدارس و عبادتگاه‌ها تعیین کرده و به‌طور بالقوه اقدامات اجرایی دولت را در این مناطق افزایش داده و در نخستین روز انتصاب خود اعلام کرد که تلاش خواهد کرد از کمک مالی فدرال به شهرهای به

محیط شهری، دست‌فروشان بعد از فروش، ضایعات خود را جمع‌آوری نمی‌کنند و این موضوع هزینه‌هایی را برای شهرداری در پی دارد.

این شهرساز در پاسخ به این پرسش که به‌نظر شما مدیریت شهری چه رویکردی را باید دنبال کند تا از این پدیده جلوگیری شود یا گسترش پیدا نکند؟ گفت: همانطور که پیشتر عنوان شد نخستین کار این است که باید این افراد شناسایی شوند.

البرزینیا ادامه داد: البته ریشه گسترش این مسئله به این موضوع بازمی‌گردد که متأسفانه، تاکنون اشتغال ثابتی برای این دسته از مردم ایجاد نشده عنوان کرد: در راستای عدم گسترش این پدیده علاوه بر شناسایی، نیازمند یک سیستم مدیریتی و پایش دقیق هستیم که لازمه آن تعیین مهلت برای دست‌فروشی است؛ یعنی فرد باید بداند مجوز دست‌فروشی او تنها برای چند سال اعتبار دارد و به نحوی پس از طی شدن این مهلت دیگر اجازه دست‌فروشی نخواهد داشت.

وی با اشاره به اینکه از طرفی اقتصاد شهر باید به نحوی طراحی شود که این افراد وارد نظام اقتصادی شهر شوند بدین معنا که این پدیده نباید به‌عنوان چراج سبز برای مهاجرت به شهر تلقی شود گفت: امید است این امر به‌عنوان یک سیاست از سوی دستگاه‌های متولی مورد توجه قرار گیرد.

در ادامه رئیس کمیسیون خدمات شهری شورای اسلامی شهر همدان نیز با بیان اینکه هفته گذشته در یک جلسه، خصوصاً پیگیری وضعیت ساماندهی دست‌فروشان در شهر، موضوعات مختلفی مطرح و بررسی شد گفت: در این نشست که مجمع امور صنفی و اعضای مرتبط با این موضوع حضور داشتند، تأکید شد که یک کارگروه تشکیل شود تا به ساماندهی و شناسایی این افراد بپردازد.

علی‌اکبر نظری ادامه داد: آنچه مسلم است این شهرساز، مسئولیت مدیریت اجرایی این موضوع را برعهده دارد، اما مشخص است که باید با نهادهای دیگر نظیر مرکز بهداشت و محیط زیست همکاری کند.

وی با بیان اینکه تأکید شد که تمام مصوبات

و بخشنامه‌های موجود در این زمینه به‌کار گرفته شود و زیرساخت‌های لازم فراهم آید تصریح کرد: علاوه بر این موضوع آمار دقیق دست‌فروشان مطرح شد؛ هرچند که قبلاً تعداد آن‌ها ثبت شده بود اما این اطلاعات به‌صورت دقیق در دسترس نبود به طوری که اعداد متفاوتی بیان می‌شد. وی عنوان کرد: حضور دست‌فروشان در شهر، علاوه بر آسیب‌های بهداشتی، منجر به کاهش کیفیت محیط شهری و گسترش بی‌نظمی می‌شود، بر این اساس در این جلسه تأکید شد که شهرداری برای ساماندهی این مناطق باید برنامه‌ریزی دقیقی داشته باشد.

رئیس کمیسیون خدمات شهری با بیان اینکه پیشنهاد شد که چهار منطقه اصلی در نظر گرفته و زیرساخت‌های لازم از نظر بهداشتی، آب، برق و گاز فراهم شود خاطرنشان کرد: همچنین، شهرداری باید در بودجه سالانه خود، مناطق مشخصی را برای این کار اختصاص دهد تا عملکرد دائمی داشته باشد.

نظری ادامه داد: علاوه بر این پیشنهاد شد که با تأسیس بازارهای ثابت در مناطق خارج از شهر، بسیاری از مشکلات حل شود، این اقدام می‌تواند منجر به کاهش ترافیک، رفع منازعات و بهبود سرویس‌دهی شود چراکه امروز اهالی مناطقی همچون کوی خاتم و میدان حاج عنایت به‌دلیل برگزاری روزبازارها از دست دست‌فروشان عاصی هستند.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد، گرچه امروز دست‌فروشان در همدان را می‌توان منشأ بسیاری از مشکلات نظیر انسداد پیاده‌روها، ترافیک و زشتی چهره شهر دانست اما در دنیا برحسب نظام‌های تعریف‌شده برای ساماندهی این پدیده، دست‌فروشان مجاز به فروش محصولاتشان در مکان‌های خاص و زمان‌های معینی هستند؛ مثلاً در شهر بانکوک علاوه بر تعریف زمان و مکان خاص، برای دست‌فروشی این افراد موظف هستند برای اشتغال به این کار ثبت‌نام کرده و شناسنامه‌های دست‌فروشی دریافت کنند، علاوه بر این متعهد شده‌اند مسئولیت تمیز کردن ناحیه فروش را بر

مانند خودروهای خودران یا سیستم‌های مدیریت ترافیک هوشمند بسیار ضروری است. ظرفیت شبکه‌های نسل پنجم نیز در حال آشکار شدن است. برخلاف نسل قبلی فناوری برای بسیم، این نسل فقط مربوط به‌سرعت بالاتر اینترنت نیست؛ بلکه تأخیر کم و توانایی اتصال میلیون‌ها دستگاه در هر کیلومتر مربع، آن را به یک عامل کلیدی برای اکوسیستم اینترنت اشیا تبدیل کرده است. یکی دیگر از حوزه‌های تحول‌آفرین، ارتباطات کوانتومی است. شبکه‌های کوانتومی امنیت بی‌نظیری را ارائه می‌دهند زیرا بر اصول مکانیک کوانتومی تکیه دارند تا مانع افشای اطلاعات شوند. اگرچه این فناوری هنوز در مراحل ابتدایی توسعه قرار دارد، اما مرز جدید است که شهرها باید هنگام ساخت زیرساخت مخابرات آماده برای آینده خود آن را مدنظر قرار دهند.

■ **مشارکت شهروندان بارسلونا در برنامه‌های شهر متصل**

شهرها بیش از پیش متوجه شده‌اند که نوآوری نمی‌تواند بدون مشارکت ساکنانشان اتفاق بیفتد. مشارکت فعالانه شهروندان در طراحی و اجرای ابتکارات شهر هوشمند، تبدیل به سنگ بنای راهبردی نوآوری شهری شده. یکی از نمونه‌های این رویکرد استفاده از پلتفرم‌های مشارکت شهری دیجیتال است. شهرهایی مانند هلسینکی و آمستردام پلتفرم‌هایی را راه‌اندازی کرده‌اند که ساکنان بتوانند ایده‌های خود برای بهره‌مندی از پروژه‌های اتصال شهری را ارائه دهند.

■ **پلتفرم سنیتلو (Sentilo) در بارسلونا نمونه‌ای از ضرورت توسعه سیستم‌های اتصال برای افزایش نوآوری در شهر و گسترش مشارکت شهروندان در برنامه‌های شهروندی است. این پلتفرم اینترنت**

بایان‌وجود دیگه‌ها دولت ترامپ این است که هر حوزه‌فضائی که با قوانین فدرال همکاری نمی‌کند، اختیارات پیشگیرانه فدرال را نقض کرده و زمینه‌ای برای مجازات دولت و مقامات محلی به‌شمار می‌رود. این در شرایطی است که نمی‌توان به حکومتی برای انجام وظیفه خود فرمان داد. این امر نیز بیشتر در اصلاحیه دوم دولت دارد که طبق آن هرگونه اختیاراتی که توسط قانون اساسی به‌طور ویژه به دولت فدرال تفویض نشده است، برای ایالت‌ها محفوظ است. توافق نیز وجود دارد که مطابق با آن اداره مهاجرت و گمرک آمریکا وظایف ویژه افسر مهاجرت را به شرکای مجری قانون ایالتی و محلی واگذار می‌کند و این توافق تنها راه برای وادار کردن نیروهای پلیس به انجام فرامین این اداره است.

تنها راهی که دولت فدرال می‌تواند ایالت را وادار به انجام وظایف خود کند این است که کمک مالی به آن‌ها را متوقف کند و دولت ترامپ به زمینه‌های قابل‌توجه جنایات، مهاجران را به نظرش در سیاست‌های مهاجرتی غیرهمکار هستند، خودداری کند و رئیس‌جمهور آمریکا به‌احتمال زیاد با اصل فدرالیسم مخالفت خواهد کرد که طبق آن نمی‌توان بودجه فدرال را به دلایل تلافی‌جویانه قطع کرد.

آنچه رخ خواهد داد این است که بعضی از ایالت‌ها بیش از حد مایل به تبعیت از دولت فدرال هستند و بعضی دیگر اینگونه نیستند. نتیجه این امر یک وضعیت تکه‌تکه در سراسر کشور است و دو شهر همسایه با دو سیاست متفاوت برای مهاجرت برای وحدت ملی خوب نیست، از سوی دیگر سطح اضطراب مهاجران را بالا می‌برد که به سیاست‌های شهر محل سکونت آن‌ها بستگی دارد.

■ **افکار عمومی در مورد شهرهای پناهگاهی**

آمریکا

افکار عمومی آمریکایی‌ها در مورد مهاجرت در دوره ریاست‌جمهوری جو بایدن به‌شدت آسیب دید، چراکه در این سال‌ها آمریکا با تعداد زیادی از مهاجران غیرقانونی روبه‌رو شد. با درهم آمیختگی جنگ‌ها، تغییرات آب‌وهوایی و بی‌ثباتی سیاسی در خارج از این کشور، تعداد ورودی‌ها به آن از مناطقی همچون ونزوئلا، پرو، اکوادور، مراکش و سودان بیش‌ازحد بود و این امر آمریکا را با مشکلات بسیاری روبه‌رو کرد. مهاجرت به این کشور در دسامبر ۲۰۲۳ به سطح بالایی رسید و شهرها احساس فشار کردند، بنابراین سخنرانان از اقدامات مرزی و سیاست‌های سخت‌تر در مورد پناه‌جویان حمایت کردند.

■ **دیگر تصمیمات تأثیرگذار ترامپ بر شهرهای**

آمریکا

تصمیمات اخیر رئیس‌جمهور آمریکا در کنار مهاجران بر اقدامات آب‌وهوایی این کشور نیز تأثیر دارد. او با خروج از توافق‌نامه آب‌وهوایی پاریس حمایت فدرال از طرح‌های آب‌وهوایی شهرها را تضعیف کرد، باین‌حال بسیاری از شهرداران شهرهای سراسر این کشور متعهد شده‌اند که به تعهد خود برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و رسیدگی به تغییرات آب‌وهوایی پای‌بند بمانند. در زمینه زیرساخت‌ها و توسعه نیز دونالد ترامپ از سیاست آتارشیست یا اکتداریز برای توصیف شهرهای خاصی احیا کرد که این امر می‌تواند نشان‌دهنده تغییر در حمایت با سیاست فدرال نسبت به این مناطق باشد. دولت وی علاقه خود را به توسعه زیرساخت‌های آمریکا نشان داده، اما جزئیات چگونگی تأثیر این امر بر شهرها نامشخص است.

سیاست‌های اقتصادی ترامپ نیز شامل اولویت بخشیدن به کاهش مالیات و مقررات‌زایی است که بسته به نحوه اجرا می‌تواند اثرات متفاوتی بر اقتصاد شهری داشته باشد. به‌طور کلی، تصمیمات ترامپ به احتمال زیاد پیامدهای قابل‌توجهی برای مناطق شهری به‌ویژه از نظر اجرای سیاست مهاجرت و آب‌وهوا خواهد داشت.